

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

17. října 2024*

„Řízení o předběžné otázce – Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) – Nařízení (ES) č. 1083/2006 – Článek 60 – Zásada řádného finančního řízení – Článek 80 – Právo příjemců obdržet platby co nejdříve a v plné výši – Nárok na úrok z prodlení – Zásady efektivity a rovnocennosti – Výpověď smlouvy o financování z EFRR z důvodu nesrovnalostí, k nimž došlo při jejím provádění – Zrušení této výpovědi – Náprava nesrovnalostí – Postup proti opožděným platbám v obchodních transakcích – Směrnice 2011/7/EU – Působnost“

Ve věci C-701/22,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Curtea de Apel Cluj (Odvolací soud v Kluži, Rumunsko) ze dne 15. prosince 2021, došlým Soudnímu dvoru dne 15. listopadu 2022, v řízení

SC AA SRL

proti

Ministerul Fondurilor Europene,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení: K. Jürimäe, předsedkyně druhého senátu vykonávající funkci předsedy třetího senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora vykonávající funkci soudce třetího senátu, N. Jääskinen, M. Gavalec a N. Piçarra (zpravodaj), soudci,

generální advokát: A. Rantos,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za Ministerul Fondurilor Europene: M. I. Boloş, jako zmocněnec,
- za rumunskou vládu: E. Gane a O.-C. Ichim, jako zmocněnkyně,

* Jednací jazyk: rumunština.

- za portugalskou vládu: H. Almeida, P. Barros da Costa, H. Oliveira a A. Pimenta, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi: C. Ehrbar, G. Gattinara a T. Isacu de Groot, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 7. března 2024,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu zásady řádného finančního řízení uvedené v článku 60 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999 (Úř. věst. 2006, L 210, s. 25), ve spojení se zásadou rovnocennosti, čl. 288 třetího pododstavce SFEU, jakož i směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích (Úř. věst. 2011, L 48, s. 1).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi SC AA SRL (dále jen „AA“) a Ministerul Fondurilor Europene (ministerstvo pro evropské fondy) (dále jen „MFE“) ve věci zaplacení úroků z prodlení požadovaného AA v důsledku opožděné platby výdajů způsobilých na základě smlouvy o financování uzavřené mezi těmito dvěma stranami ze strany MFE při provádění programu spolufinancovaného z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR).

Právní rámec

Unijní právo

Nariadení č. 1080/2006

- 3 Článek 7 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999 (Úř. věst. 2006, L 210, s. 1) stanoví:

„Příspěvek z Evropského fondu pro regionální rozvoj nelze poskytnout na tyto výdaje:

- a) úroky z úvěrů;

[...]“

Nariadení č. 1083/2006

- 4 Nařízení č. 1083/2006, které bylo zrušeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních

o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (Úř. věst. 2013, L 347, s. 320), avšak *ratione temporis* zůstává použitelné na spor v původním řízení, definovalo v čl. 2 bodě 7 pojem „nesrovnalost“ jako „porušení právních předpisů Společenství v důsledku jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu, které vede nebo by mohlo vést ke ztrátě v souhrnném rozpočtu Evropské unie, a to započtením neoprávněného výdaje do souhrnného rozpočtu.“

- 5 Článek 60 nařízení č. 1083/2006, nadepsaný „Úkoly řídicího orgánu“, zněl:

„Řídicí orgán odpovídá za řízení a provádění operačního programu v souladu se zásadou řádného finančního řízení, a zejména

a) zajišťuje, aby operace pro financování byly vybírány na základě kritérií pro daný operační program a po celou dobu provádění zůstávaly v souladu s platnými předpisy Společenství a vnitrostátními předpisy;

[...]

- 6 Článek 80 uvedeného nařízení, nadepsaný „Úplnost platby příjemcům“, stanovil:

„Členské státy se přesvědčí, že subjekty odpovědné za provádění plateb zajišťují, aby příjemci obdrželi celkovou částku příspěvku z veřejných zdrojů co nejrychleji a v plné výši. Žádná částka se neodečítá ani nezadržuje a nejsou vymáhány žádné zvláštní poplatky či jiné poplatky s rovnocenným účinkem, které by snížily tyto částky určené příjemcům.“

- 7 Článek 98 odst. 1 a 2 téhož nařízení, nadepsaný „Finanční opravy prováděné členskými státy“, stanovil:

„1. Členské státy odpovídají především za vyšetřování nesrovnalostí, přičemž jednají na základě důkazů o jakékoli významné změně ovlivňující povahu nebo podmínky provádění nebo kontroly operací nebo operačních programů, a za provádění požadovaných finančních oprav.

2. Členský stát provádí finanční opravy požadované v souvislosti s jednotlivými nebo systémovými nesrovnalostmi zjištěnými u operací nebo operačních programů. Opravy prováděné členským státem spočívají ve zrušení celého příspěvku na operační program z veřejných zdrojů nebo jeho části. Členský stát bere v úvahu povahu a závažnost nesrovnalostí a finanční ztrátu, která fondům vznikla.

[...]

Nařízení (EU, Euratom) č. 2018/1046

- 8 Článek 2 bod 59 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (Úř. věst. 2018, L 193, s. 1) definuje pojem „zásada řádného finančního řízení“ jako „plnění rozpočtu v souladu se zásadami hospodárnosti, efektivity a účinnosti“.

Směrnice 2011/7

- 9 Článek 1 směrnice 2011/7, nadepsaný „Předmět a oblast působnosti“, stanoví:

„1. Cílem této směrnice je boj proti opožděným platbám v obchodních transakcích s cílem zajistit řádné fungování vnitřního trhu, a tím podpořit konkurenceschopnost podniků, a zejména malých a středních podniků.

2. Tato směrnice se vztahuje na veškeré platby, které jsou úhradou za obchodní transakce.

[...]

- 10 Článek 2 bod 1 této směrnice definuje pojem „obchodní transakce“ jako „transakce mezi podniky nebo mezi podniky a orgány veřejné moci, která vede k dodání zboží nebo poskytnutí služeb za úplatu“.

Rumunské právo

Občanský zákoník

- 11 Článek 1535 legea nr. 287/2009 privind Codul civil al României (zákon č. 287/2009, rumunský občanský zákoník) ze dne 17. července 2009 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 511 ze dne 24. července 2009) ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „občanský zákoník“), nadepsaný „Úroky z prodlení použitelné na peněžité závazky“, stanoví:

„1. Není-li peněžní částka zaplacená ve lhůtě splatnosti, má věřitel nárok na úroky z prodlení od data splatnosti až do okamžiku zaplacení, a to ve výši dohodnuté stranami, nebo, není-li výše takto stanovena, ve výši stanovené zákonem, aniž musí prokázat vznik jakékoli škody. V tomto případě není dlužník oprávněn prokázat, že škoda, která věřiteli vznikla v důsledku opožděné platby, byla nižší.

[...]

(3) Není-li výše úroků z prodlení vyšší než zákonem stanovená výše, má věřitel vedle úroků v zákonné výši nárok na náhradu škody v plné výši.“

OG č. 13/2011

- 12 Článek 1 odst. 1 Ordonanța Guvernului nr. 13 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar fiscale în domeniul bancar (nařízení vlády č. 13 o zákonných úrocích a sankčních úrocích z peněžitých závazků a o úpravě některých finančních a daňových opatření v bankovním sektoru) ze dne 24. srpna 2011 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 607 ze dne 29. srpna 2011, dále jen „OG č. 13/2011“), stanoví:

„1. Strany si mohou ve smlouvě svobodně stanovit úrokovou sazbu jak pro vrácení půjčené peněžní částky, tak pro prodlení ve splácení peněžitého závazku.

[...]

(3) Úrok, který má dlužník peněžitého závazku zaplatit za nesplnění daného závazku v den splatnosti, se označuje jako sankční úrok.

[...]"

- 13 Článek 10 uvedeného nařízení stanoví, že „na sankční úroky se použijí ustanovení článku 1535 a článků 1538 až 1543 [občanského zákoníku] [...]“.

OUG č. 66/2011

- 14 Článek 42 odst. 1 a 2 Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora (mimořádné nařzení vlády č. 66/2011 o předcházení, odhalování a postihování nesrovnalostí při získávání a používání prostředků z evropských fondů nebo s nimi souvisejících národních fondů), ze dne 29. června 2011 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 461 ze dne 30. června 2011, dále jen „OUG č. 66/2011“), stanoví:

„(1) Rozpočtové pohledávky vzniklé v důsledku nesrovnalostí jsou splatné uplynutím lhůty splatnosti stanovené v dluhovém nástroji nebo do 30 dnů ode dne oznámení dluhového nástroje.

(2) Pokud dlužník nesplní své povinnosti vyplývající z dluhového nástroje ve stanovené lhůtě, dluží úroky vypočtené za použití úrokové sazby připadající na nesplacený zůstatek částky rozpočtové pohledávky vyjádřené v [rumunských lei (RON)], a to od prvního dne následujícího po uplynutí lhůty pro platbu stanovené v souladu s odstavcem 1 do dne zániku pohledávky, pokud pravidla Evropské unie nebo mezinárodního veřejného dárce nestanoví jinak.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 15 Dne 22. dubna 2015 uzavřely MFE, řídicí orgán odvětvového operačního programu EFRR s názvem „Posilování hospodářské konkurenceschopnosti 2007–2013“, a AA, společnost s ručením omezeným založená podle rumunského práva, v rámci provádění tohoto programu smlouvu o financování s cílem realizovat projekt s názvem „Nákup zařízení pro zvýšení výrobní kapacity společnosti AA“.
- 16 Za tímto účelem se MFE zavázalo poskytnout společnosti AA financování v maximální výši 3 334 257,20 RON (přibližně 671 000 eur). Společnost AA se zavázala spolufinancovat tento projekt prostřednictvím příspěvku na způsobilé výdaje na projekt ve výši této částky a dále prostřednictvím příspěvku ve výši 2 385 556,64 RON (přibližně 479 780 eur), včetně DPH, na výdaje, které nebyly způsobilé v rámci uvedeného projektu. Aby pokryla spolufinancování těchto způsobilých výdajů v souladu se smlouvou o financování, společnost AA uzavřela s bankovní institucí smlouvu o úvěru v celkové výši 3 334 257,20 RON (přibližně 671 000 eur).
- 17 Dne 22. září 2015, po dokončení tohoto projektu, podala společnost AA k MFE žádost o úhradu této částky odpovídající uvedeným způsobilým výdajům, doplněnou dopisy ze dne 2. a 22. října 2015. Následně AA podala ke Curtea de Apel Cluj (Odvolací soud v Kluži, Rumunsko), který je předkládajícím soudem, žalobu znějící na to, zaprvé aby bylo MFE uloženo vydat rozhodnutí, kterým vyhoví uvedené žádosti, zadruhé aby bylo tomuto ministerstvu

uloženo, aby tyto způsobilé výdaje uhradilo, zatřetí aby bylo uvedenému ministerstvu uloženo zaplatit úroky z prodlení z této částky ode dne podání této žaloby a začtvrté aby bylo podpůrně uloženo ministerstvu, aby zaplatilo náhradu škody za vzniklou majetkovou újmu.

- 18 Dne 29. srpna 2016 vypovědělo MFE smlouvu o financování z důvodu, že AA nedodržela povinnost stanovenou v této smlouvě zveřejnit výzvu k podávání nabídek nebo oznámení o zakázce.
- 19 Dne 27. dubna 2017 podala společnost AA ke Curtea de Appel Cluj (Odvolací soud v Kluži) druhou žalobu proti MFE znějící na zrušení výpovědi smlouvy o financování. Rozsudkem, který nabyl právní moci dne 10. března 2021, tento soud této žalobě vyhověl z důvodu, že navzdory tomu, že AA při plnění této smlouvy o financování nedodržela povinnost transparentnosti, byla výpověď této smlouvy nepřiměřená. Podle uvedeného soudu mělo MFE s ohledem na méně závažnou povahu zjištěných nesrovnalostí uplatnit taková méně přísná opatření, jako jsou finanční opravy.
- 20 Poté, co MFE zaplatilo celou částku výdajů způsobilých z titulu příspěvku z EFRR, tedy částku 3 320 502,41 RON (přibližně 667 370 eur) bez uplatnění finančních oprav, rozhoduje předkládající soud v rámci žaloby uvedené v bodě 17 nadále pouze o návrhových žádáních týkajících se zaplacení úroků z prodlení z této částky a dále náhrady škody z důvodu vzniklé majetkové újmy. V tomto ohledu AA tvrdí, že v důsledku nezaplacení částek dlužných ze strany MFE byla nucena platit v období od původní splatnosti úvěru do podání této žaloby celkovou částku 23 225,46 RON (přibližně 4 671 eur) z titulu úroků až do dubna 2016.
- 21 Předkládající soud si zaprvé klade otázku, zda při neexistenci unijní zvláštní právní úpravy v této oblasti umožňuje zásada řádného finančního řízení, která je zakotvena v článku 60 nařízení č. 1083/2006 ve spojení se zásadou rovnocennosti použít na takovou smlouvu o financování, jako je smlouva, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, zejména článek 1535 občanského zákoníku a články 1 a 10 OG č. 13/2011, které stanovují povinnost zaplatit úroky z prodlení v plnění peněžitého závazku, nebo obdobně použít článek 42 OUG č. 66/2011, který v souvislosti s vynakládáním prostředků z evropských fondů nebo souvisejících vnitrostátních veřejných prostředků upravuje odnětí neoprávněně vyplacené finanční výhody a nestanoví, že příjemce této výhody musí zaplatit úroky z prodlení, s výjimkou případu, kdy k vrácení nedojde ve lhůtě třiceti dnů stanovené zákonem.
- 22 Zadruhé si tento soud klade otázku, zda v případě, že se příjemce dopustil nesrovnalostí při plnění takové smlouvy o financování, jako je smlouva, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, může za účelem zohlednění těchto nesrovnalostí omezit výši úroků z prodlení za předpokladu, že jsou dlužné řídicím orgánem, i kdyby tento orgán neuplatnil na tohoto příjemce žádnou finanční opravu.
- 23 Zatřetí si uvedený soud klade otázku, zda taková smlouva o financování, jako je smlouva, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, spadá do působnosti směrnice 2011/7, a tudíž zda tato směrnice umožňuje použít na tuto smlouvu úrokovou sazbu, kterou stanoví pro opožděnou platbu způsobilých výdajů.

24 Za těchto podmínek se Curtea de Apel Cluj (Odvolací soud v Kluži) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Musí být zásada řádného finančního řízení vykládána v tom smyslu, že ve spojení se zásadou rovnocennosti brání tomu, aby právnická osoba, která podniká za účelem dosahování zisku a je příjemcem nevratného financování z EFRR, získala od orgánu veřejné moci členského státu úroky z prodlení (sankční úroky) za opožděnou úhradu způsobilých výdajů za období, kdy platil správní akt, který bránil jejich úhradě a který byl později zrušen soudním rozhodnutím?
- 2) V případě záporné odpovědi na první otázku, je pro určení výše úroků z prodlení relevantní pochybení příjemce financování zjištěné v tomto soudním rozhodnutí, v situaci, kdy tento orgán veřejné moci pověřený správou evropských fondů nakonec po vydání uvedeného rozhodnutí prohlásil všechny výdaje za způsobilé?
- 3) Je při výkladu zásady rovnocennosti, pokud jde o okamžik přiznání úroků z prodlení příjemci nevratného financování z EFRR, relevantní pravidlo vnitrostátního práva, které stanoví, že v případě zjištění nesrovnalosti je jediným důsledkem neposkytnutí dotčené finanční výhody, případně její odnětí (vrácení neoprávněně vyplacených částek), ve výši, v jaké byly poskytnuty, bez úroků, přestože příjemce měl prospěch z této výhody až do okamžiku vrácení, a pouze v případě, že k tomuto vrácení nedojde v zákonné lhůtě, tedy do 30 dnů od oznámení rozhodnutí o dluhu, čl. 42 odst. 1 a 2 [OUG č. 66/2011] umožňuje přiznat úroky po uplynutí této lhůty?
- 4) Brání ustanovení čl. 288 odst. 3 SFEU tomu, aby za takových okolností, jako jsou okolnosti projednávané věci, byla použitelnost směrnice 2011/7/EU rozšířena vnitrostátním ustanovením i na případ smlouvy o poskytnutí nevratného financování z EFRR uzavřené mezi orgánem veřejné moci pověřeným správou evropských fondů a právnickou osobou podnikající za účelem dosahování zisku?“

K žádosti o použití zrychleného řízení o předběžné otázce

- 25 Předkládající soud požádal o projednání věci ve zrychleném řízení podle článku 105 jednacího řádu Soudního dvora, přičemž zdůraznil, že řízení v původním řízení probíhá před vnitrostátními soudy od 18. dubna 2016.
- 26 Tento čl. 105 odst. 1 jednacího řádu stanoví, že k žádosti předkládajícího soudu, nebo výjimečně i bez návrhu může předseda Soudního dvora po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodnout o projednání předběžné otázky ve zrychleném řízení, pokud povaha věci vyžaduje, aby byla projednána bez zbytečného odkladu.
- 27 Použití tohoto řízení závisí především na výjimečných okolnostech vlastních věci v původním řízení, které musí prokázat mimořádnou naléhavost rozhodnutí o položených otázkách [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. února 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Vzájemná důvěra v případě přemístění), C-392/22, EU:C:2024:195, bod 34 a citovaná judikatura].

- 28 V tomto ohledu bod 37 doporučení Soudního dvora pro vnitrostátní soudy o zahájení řízení o předběžné otázce (Úř. věst. 2019, C 380, s. 1) upřesňuje, že k tomu, aby mohl Soudní dvůr rychle rozhodnout, zda je třeba zahájit zrychlené řízení o předběžné otázce, musí být v žádosti přesně vylíčeny právní i skutkové okolnosti svědčící o naléhavosti, a zejména rizika spojená s projednáním žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v řádném řízení o předběžné otázce.
- 29 V projednávaném případě nemůže žádná ze skutečností uvedených předkládajícím soudem prokázat, že by byl tento soud povinen rozhodnout v určité stanovené lhůtě, ani že by žaloba, kterou k němu AA podala dne 18. dubna 2016, byla projednávána v naléhavém řízení. V tomto ohledu je třeba rovněž uvést, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou se tento soud rozhodl předložit Soudnímu dvoru dne 15. prosince 2021, byla podána až 15. listopadu 2022 [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. června 2024, C (Insolvenční správci a likvidátoři), C-696/22, EU:C:2024:499, body 42 a 43].
- 30 Kromě toho samotný zájem jednotlivců, jakkoli je důležitý a legitimní, na tom, aby byl co nejdříve určen rozsah práv, která jim přiznává unijní právo, ani hospodářská či společensky citlivá povaha věci v původním řízení nevyžadují nezbytně „[její] projednán[í] bez zbytečného odkladu“ ve smyslu čl. 105 odst. 1 jednacího řádu (rozsudek ze dne 20. října 2022, Curtea de Apel Iulia a další, C-301/21, EU:C:2022:811, bod 39).
- 31 Za těchto podmínek předseda Soudního dvora dne 20. prosince 2022 po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodl, že žádosti předkládajícího soudu o použití zrychleného řízení o předběžné otázce nevyhoví.

K předběžným otázkám

K první a třetí otázce

- 32 Podstatou první a třetí otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda zásada řádného finančního řízení zakotvená v článku 60 nařízení č. 1083/2006 ve spojení se zásadou rovnocennosti brání zaplacení úroků z prodlení z důvodu opožděné platby ze strany řídicího orgánů peněžních částek odpovídajících výdajům způsobilým k financování z EFRR, a v případě záporné odpovědi, zda brání tomu, aby platba těchto úroků byla vyloučena na základě ustanovení vnitrostátního práva, která ukládají povinnost zaplatit úroky z prodlení až od uplynutí lhůty pro vrácení neoprávněně vyplacené částky.
- 33 Zaprvé je třeba připomenout, že podle článku 317 SFEU plní Komise rozpočet Unie ve spolupráci s členskými státy zejména v souladu se zásadou řádného finančního řízení, kterou čl. 2 bod 59 nařízení 2018/1046 definuje jako plnění rozpočtu v souladu se zásadami hospodárnosti, efektivity a účinnosti. Zásada řádného finančního řízení proto vyžaduje, aby evropské strukturální a investiční fondy byly členskými státy využívány v souladu se zásadami a právními požadavky, na kterých stojí odvětvová právní úprava Unie.
- 34 Článek 60 písm. a) nařízení č. 1083/2006 stanoví, že v souladu se zásadou řádného finančního řízení řídicí orgán zajišťuje, aby operace pro financování byly vybírány na základě kritérií pro daný operační program a po celou dobu provádění zůstávaly v souladu s platnými předpisy Společenství a vnitrostátními předpisy.

- 35 Článek 7 nařízení č. 1080/2006 stanoví, že příspěvek z EFRR nelze poskytnout na úroky z úvěrů placené příslušnými vnitrostátními orgány.
- 36 Z toho vyplývá, že zaplacení úroků z prodlení z důvodu opožděné platby peněžních částek odpovídajících výdajům způsobilým k financování zejména z EFRR řídicím orgánem neohrožuje cíl řádného finančního řízení sledovaný nařízením č. 1083/2006. Vzhledem k tomu, že takové úroky z prodlení nemohou jít k tíži rozpočtu Unie, jsou finanční zájmy Unie nedotčeny.
- 37 Zadruhé podle ustálené judikatury platí, že každý adresát veřejné správy, kterému vnitrostátní orgán uložil povinnost zaplatit daň, clo, poplatek nebo jiný odvod v rozporu s unijním právem, má na základě unijního práva nárok získat od dotčeného členského státu nejen neoprávněně vybranou peněžní částku, ale i úroky, které mají kompenzovat nedostupnost této částky (rozsudek ze dne 11. června 2024, Komise v. Deutsche Telekom, C-221/22 P, EU:C:2024:488, bod 55).
- 38 Jestliže byly peněžní částky vybrány vnitrostátním orgánem v rozporu s unijním právem, musí být tyto peněžní částky vráceny a toto vrácení musí být navýšeno o úroky za celé období od data zaplacení těchto peněžních částek do data jejich vrácení, což je výrazem obecné zásady, že bezdůvodného obohacení musí být vydáno nazpět (rozsudek ze dne 11. června 2024, Komise v. Deutsche Telekom, C-221/22 P, EU:C:2024:488, bod 56).
- 39 Soudní dvůr rozhodl, že se tato zásada použije v případě, že dotčené peněžní částky odpovídají vývozním náhradám, které byly tomuto adresátovi poskytnuty s prodlením poté, co mu byly v rozporu s unijním právem odeprény (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. dubna 2022, Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions a další, C-415/20, C-419/20 a C-427/20, EU:C:2022:306, bod 59). Tato situace je přitom srovnatelná se situací příjemce financování z EFRR, který byl po určitou dobu zbaven částek odpovídajících způsobilým výdajům, na které měl nárok, z důvodu opoždění odporujícímu unijnímu právu, se kterým byly tyto částky vyplaceny.
- 40 Kromě toho je třeba zdůraznit, že článek 80 nařízení č. 1083/2006 zaprvé ukládá členským státům, aby se přesvědčily, že řídicí orgány zajišťují, aby příjemci obdrželi celkovou částku příspěvku z veřejných zdrojů co nejrychleji a v plné výši. Dále tento článek zakazuje, aby členské státy odečetly nebo zadržely jakoukoli částku, jakož i vymáhaly jakékoli zvláštní poplatky či jiné poplatky s rovnocenným účinkem, které by snížily tyto částky určené příjemcům.
- 41 Z výše uvedeného vyplývá, že v takové situaci, jako je situace, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, kdy byl příjemce veřejného příspěvku z EFRR neoprávněně připraven o částku, která mu byla dlužna, má tento příjemce nárok na úroky z prodlení od okamžiku, kdy mu řídicí orgán měl zaplatit tuto částku, a namísto toho vypověděl smlouvu o financování, přičemž tato výpověď byla následně s účinkem *ex tunc* zrušena pravomocným soudním rozhodnutím (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 28. dubna 2022, Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions a další, C-415/20, C-419/20 a C-427/20, EU:C:2022:306, bod 75, jakož i ze dne 11. června 2024, Komise v. Deutsche Telekom, C-221/22 P, EU:C:2024:488, bod 61).
- 42 Jak bylo připomenuto v bodě 37 tohoto rozsudku, cílem tohoto nároku na výplatu úroků je kompenzovat nedostupnost peněžní částky, o kterou byl příjemce neoprávněně připraven. Tato náhrada může být provedena podle okolností způsobem, který stanoví příslušná unijní právní úprava, nebo pokud taková právní úprava neexistuje, podle pravidel, která se použijí podle

vnitrostátního práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. dubna 2022, Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions a další, C-415/20, C-419/20 a C-427/20, EU:C:2022:306, body 70 a 71).

- 43 V projednávané věci je na předkládajícím soudu, aby v případě neexistence ustanovení vnitrostátního práva, která by upravovala placení úroků z prodlení v takové situaci, jako je situace, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, určil jak na základě předmětu, tak základních prvků vnitrostátních ustanovení v oblasti úroků z prodlení, které uvádí v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, ta ustanovení, jejichž uplatnění může lépe zajistit účinnost obecné zásady připomenuté v bodech 37 až 39 tohoto rozsudku. Podrobná pravidla placení úroků nesmějí být méně příznivá než ta, která se týkají obdobných řízení na základě vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti), a nesmějí v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity) (rozsudky ze dne 16. prosince 1976, Rewe-Zentralfinanz et Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, bod 6; ze dne 6. října 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, body 26 a 27, jakož i ze dne 28. dubna 2022, Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions a další, C-415/20, C-419/20 a C-427/20, EU:C:2022:306, bod 74).
- 44 Pokud jde o otázku, zda je na základě zásady rovnocennosti relevantní použít v projednávaném případě článek 42 OUG č. 66/2011, je třeba s ohledem na skutečnosti, které vyplývají ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, uvést, že tento článek upravuje odnětí neoprávněně vyplacené finanční výhody z důvodu nesrovnalostí při získávání a využívání evropských finančních prostředků nebo souvisejících vnitrostátních veřejných prostředků.
- 45 Jak přitom připomněla Komise v písemném vyjádření předloženém v projednávané věci, uplatnění zásady rovnocennosti předpokládá, že se dotčené pravidlo použije bez rozdílu na žaloby, které jsou založeny na porušení unijního práva, a na žaloby založené na porušení vnitrostátního práva, mají-li podobný předmět a důvod. Vnitrostátní pravidlo, jehož cílem je uložit sankci pouze za porušení unijního práva, nemůže být tudíž vhodným základem pro srovnání za účelem zajištění dodržování zásady rovnocennosti (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 1. prosince 1998, Levez, C-326/96, EU:C:1998:577, body 41 a 48, jakož i ze dne 16. května 2000, Preston a další, C-78/98, EU:C:2000:247, body 52 a 55).
- 46 Ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce dále vyplývá, že článek 42 OUG č. 66/2011 stanoví placení úroků v případě, že k vrácení finanční výhody nedojde v zákonné lhůtě 30 dnů ode dne sdělení dluhového nástroje. Za takových okolností, s výhradou ověření, která přísluší předkládajícímu soudu, by použití tohoto článku ve věci v původním řízení mohlo porušit právo tohoto příjemce na náhradu částek odpovídajících způsobilým výdajům a na získání platby úroků zaručených unijním právem. Použití uvedeného článku by totiž vedlo k tomu, že by toto období 30 dnů nebylo zohledněno jako období relevantní pro výpočet úroků (obdobně viz rozsudek ze dne 28. dubna 2022, Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions a další, C-415/20, C-419/20 a C-427/20, EU:C:2022:306, body 75 a 76).
- 47 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na první a třetí otázku odpovědět tak, že zásada řádného finančního řízení zakotvená v článku 60 nařízení č. 1083/2006 musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání zaplacení úroků z prodlení z důvodu opožděné platby ze strany řídicího orgánu peněžních částek odpovídajících výdajům způsobilým k financování z EFRR. Naproti tomu zásada efektivity musí být ve světle článku 80 nařízení č. 1083/2006 vykládána v tom smyslu, že

brání tomu, aby zaplacení těchto úroků bylo vyloučeno na základě ustanovení vnitrostátního práva, která ukládají povinnost platit úroky z prodlení až od uplynutí lhůty pro vrácení neoprávněně vyplacené částky.

K druhé otázce

- 48 Za účelem poskytnutí užitečné odpovědi předkládajícímu soudu je třeba mít za to, že podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda ustanovení čl. 2 bodu 7 ve spojení s čl. 98 odst. 1 a 2 nařízení č. 1083/2006 musí být vykládána v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní soud v důsledku „nesrovnalostí“ ve smyslu tohoto čl. 2 bodu 7 zjištěných při plnění smlouvy o financování snížil výši úroků z prodlení dlužných příjemci financování z EFRR z důvodu opožděné platby výdajů způsobilých k tomuto financování řídicím orgánem v případě, že řídicí orgán v této souvislosti neprovedl žádnou finanční opravu.
- 49 Zprvč čl. 2 bod 7 nařízení č. 1083/2006 definuje pojem „nesrovnalost“ jako porušení právních předpisů Unie v důsledku jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu, které vede nebo by mohlo vést ke ztrátě v souhrnném rozpočtu Evropské unie, a to započtením neoprávněného výdaje do souhrnného rozpočtu. Ze samotného znění tohoto čl. 2 bodu 7 vyplývá, že jako „nesrovnalost“ může být kvalifikováno jen porušení, které „vede nebo by mohlo vést“ ke ztrátě v uvedeném rozpočtu.
- 50 Zadržé z čl. 98 odst. 1 a 2 nařízení č. 1083/2006 vyplývá, že členské státy odpovídají za vyšetřování jednotlivých nebo systémových nesrovnalostí, jakož i za provádění finančních oprav požadovaných v souvislosti s nesrovnalostmi zjištěnými u operací nebo operačních programů. Tyto opravy spočívají ve zrušení celého příspěvku na operační program z veřejných zdrojů nebo jeho části podle kritérií týkajících se povahy a závažnosti nesrovnalostí a finanční ztráty, která dotčenému fondu vznikla. Tato kritéria jsou vyjádřením zásady proporcionality, která je jednou z obecných zásad unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. června 2023, ANAS, C-545/21, EU:C:2023:451, body 42 a 43).
- 51 Z toho vyplývá, že čl. 98 odst. 1 a 2 nařízení č. 1083/2006 musí být vykládán v tom smyslu, že v případě „nesrovnalostí“, jak je definována v čl. 2 bodě 7 tohoto nařízení, ukládá členským státům, aby za účelem stanovení příslušné finanční opravy provedly při dodržení zásady proporcionality posouzení každého jednotlivého případu, přičemž zohlední uvedená kritéria (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. června 2023, ANAS, C-545/21, EU:C:2023:451, bod 49).
- 52 V unijním právním řádu povinnost členských států přijmout na základě čl. 4 odst. 3 druhého pododstavce SEU veškerá vhodná obecná i zvláštní opatření k zajištění splnění povinností vyplývajících z unijního práva, platí pro všechny orgány členských států, včetně soudních orgánů, v rozsahu jejich pravomocí (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. září 2000, Engelbrecht, C-262/97, EU:C:2000:492, bod 38, a ze dne 17. října 2019, Elektrorazpredelenie Jug, C-31/18, EU:C:2019:868, bod 60).
- 53 Za těchto podmínek je na předkládajícímu soudu, aby ověřil, zda by snížení úroků z prodlení dlužných příjemci financování na základě obecné zásady, že bezdůvodné obohacení musí být vydáno nazpět, připomenuté v bodech 37 až 39 tohoto rozsudku bylo v případě „nesrovnalostí“ ve smyslu čl. 2 bodu 7 nařízení č. 1083/2006 v souladu se zásadou proporcionality, jak je upřesněna v čl. 98 odst. 1 a 2 tohoto nařízení.

54 Vzhledem k výše uvedenému odůvodnění je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že ustanovení čl. 2 bodu 7 ve spojení s čl. 98 odst. 1 a 2 nařízení č. 1083/2006 musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání tomu, aby vnitrostátní soud v důsledku „nesrovnalostí“ ve smyslu tohoto čl. 2 bodu 7 zjištěných při plnění smlouvy o financování a v souladu se zásadou proporcionality snížil výši úroků z prodlení dlužných příjemci financování z EFRR z důvodu opožděné platby výdajů způsobilých k tomuto financování řídicím orgánem v případě, že tento orgán v této souvislosti neprovedl žádnou finanční opravu.

Ke čtvrté otázce

55 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda musí být směrnice 2011/7 vykládána v tom smyslu, že se použije na smlouvu o financování uzavřenou mezi řídicím orgánem členského státu a podnikem, jejímž předmětem je spolufinancování na základě příspěvku z EFRR projektu na nákup zařízení od třetí osoby tímto podnikem.

56 Úvodem je třeba připomenout, že podle čl. 1 odst. 1 směrnice 2011/7 je jejím cílem boj proti opožděným platbám v obchodních transakcích s cílem zajistit řádné fungování vnitřního trhu, a tím podpořit konkurenceschopnost podniků, a zejména malých a středních podniků. Článek 1 odst. 2 této směrnice stanoví, že se tato směrnice vztahuje na veškeré platby, které jsou úhradou za obchodní transakce.

57 Pojem „obchodní transakce“ je definován v čl. 2 bodě 1 uvedené směrnice jako „transakce mezi podniky nebo mezi podniky a orgány veřejné moci, která vede k dodání zboží nebo poskytnutí služeb za úplatu“.

58 Toto ustanovení stanoví dvě podmínky k tomu, aby transakce mohla být kvalifikována jako „obchodní transakce“. Tato transakce musí být zaprvé uskutečněna buď mezi podniky, nebo mezi podniky a orgány veřejné moci, a zadruhé musí vést k dodání zboží nebo poskytnutí služeb za úplatu [rozsudky ze dne 9. července 2020, RL (Směrnice o postupu proti opožděným platbám), C-199/19, EU:C:2020:548, bod 24, jakož i ze dne 13. ledna 2022, New Media Development & Hotel Services, C-327/20, EU:C:2022:23, bod 32].

59 Působnost směrnice 2011/7 je zajisté vymezena velmi široce a může se vztahovat na obchodní transakci, která je zcela nebo zčásti financována z prostředků pocházejících ze strukturálních fondů nebo Fondu soudržnosti Unie (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. listopadu 2019, KROL, C-722/18, EU:C:2019:1028, bod 32). Nic to nemění na tom, že k tomu, aby transakce spadala pod pojem „obchodní transakce“ ve smyslu čl. 2 bodu 1 této směrnice, musí skutečně vést k dodání zboží nebo poskytnutí služeb, a to i když takové dodání zboží nebo poskytnutí služeb není jejím předmětem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. listopadu 2020, Techbau, C-299/19, EU:C:2020:937, bod 44).

60 Vzhledem k tomu, že v projednávané věci nezahrnuje smlouva o financování, jejímž předmětem je spolufinancování z EFRR projektu nákupu zařízení od třetí osoby, dodání zboží nebo poskytnutí služby společností AA dotčenému řídicímu orgánu, je tato smlouva vyloučena z působnosti směrnice 2011/7.

61 Vzhledem k výše uvedenému odůvodnění je třeba na čtvrtou otázku odpovědět tak, že směrnice 2011/7 musí být vykládána v tom smyslu, že není použitelná na smlouvu o financování uzavřenou mezi řídicím orgánem členského státu a podnikem, jejímž předmětem je spolufinancování z EFRR projektu nákupu zařízení od třetí osoby tímto podnikem.

K nákladům řízení

- 62 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

- 1) **Zásada řádného finančního řízení zakotvená v článku 60 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999 musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání zaplacení úroků z prodlení z důvodu opožděné platby ze strany řídicího orgánu peněžních částek odpovídajících výdajům způsobilým k financování z Evropského fondu pro regionální rozvoj.**

Naproti tomu zásada efektivity musí být ve světle článku 80 nařízení č. 1083/2006 vykládána v tom smyslu, že brání tomu, aby zaplacení těchto úroků bylo vyloučeno na základě ustanovení vnitrostátního práva, která ukládají povinnost platit úroky z prodlení až od uplynutí lhůty pro vrácení neoprávněně vyplacené částky.

- 2) **Ustanovení čl. 2 bodu 7 ve spojení s čl. 98 odst. 1 a 2 nařízení č. 1083/2006**

musí být vykládána v tom smyslu, že

nebrání tomu, aby vnitrostátní soud v důsledku „nesrovnalostí“ ve smyslu čl. 2 bodu 7 nařízení č. 1083/2006 zjištěných při plnění smlouvy o financování a v souladu se zásadou proporcionality snížil výši úroků z prodlení dlužných příjemci financování z Evropského fondu pro regionální rozvoj z důvodu opožděné platby výdajů způsobilých k tomuto financování řídicím orgánem v případě, že tento orgán v této souvislosti neprovedl žádnou finanční opravu.

- 3) **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích musí být vykládána v tom smyslu, že není použitelná na smlouvu o financování uzavřenou mezi řídicím orgánem členského státu a podnikem, jejímž předmětem je spolufinancování z Evropského fondu pro regionální rozvoj projektu nákupu zařízení od třetí osoby tímto podnikem.**

Podpisy